

BURASI= ÝNGÝLÝZCE

Osmanlý Ýmparatorluđunun aslynda bađtan beri Bizanslylarla= yođun ilipkileri vardý.Soruyu Osmanlylardan ne aldýđy beklinde sordunuz.Ama= alýsverip tek yönlü olmuyor, alýsverip dediđimiz= pey iki yönlü gerçekteyor.Dolayýsýyla= karpýlykly alýpveriþten söz etmek daha dođru= olacaktýr.1453 Ýstanbul'un fethinden önceki dönemde ,aslynda= daha 11.yüzyýlda Selçuklularýn Anadoluya gelmesiyle = bađlayan ilipkiler var .Bunlar bir yandan Türklerle= Bizanslylar Anadoluada savaþ halindeyken gerek siyasi gerek askeri= mücadeleseler devam etmekteyken bir yandan da iki taraf arasýnda= etkileþimler ve ilipkiler oluyor. Bu ilipkiler tabiki iki ayrý= düzeyde olabiliyor. Bir yandan saraylar arasý ilipkiler;Bizans= sarayý Osmanly sarayý arasýndaki ilipkiler.Bir de halk= seviyesindeki ilipkiler var, her ikisine de göz atmak gerekiyor.Saraylar arasýndaki ilipkilerde= birincisi kýz alýp vermeler var.Bunlar bir tarafýn= kültürünün ve adetlerinin diđer tarafa geçmesini ve= yakýnlaþýlmasýný sađlýyor .Diđer taraftan zaten= Anadoluada 11.yüzyýldan itibaren dediđim gibi savaþlara= rađmen halk arasýnda içiçe bir yabam tarzý oluyor ve= bütün bunlarýn neticesinde de iki tarafýnda aldýđý= birtakým þeyler var. Osmanlylar bazý saray adetlerini 1453' ten= sonra daha çok idari tepkilata dair bazý þeyleri= alýyorlar.Ama örneđin vergi sistemine baktýđýmýzda bu= soruyu cevaplandýrýrken bazý þeylere birebir bakmak ve= karpýlaþtırmak gerekiyor.Vergi sistemine= baktýđýmýzda Osmanlylarýn Bizans vergi sisteminden= etkilenmiþ olduklarýný görüyoruz ama az önce çift= yönlü etkileþimlerden bahsettim. Bir yandan Osmanly vergi sisteminin içine Bizans vergi sisteminin= öðeleri giriyorken öte yandan baktýđýmýzda bazen de= Bizanslylarýn Osmanlylardan vergi sistemine ait bazý= öðeleri almýþ olduđunu görüyoruz.Bu özellikle= fetihlerin daha yođun olduđu veya el deđiptiren yerlerde= görülr.15.yuzyýlda iki kez el deđiptiren, önce= Osmanlylarýn elinde yaklaþýk 20 yýl kaldýktan sonra= tekrardan Bizans egemenliđine geçip sonra tekrardan 1930= yýlýnda Osmanlylar tarafýndan fethedilen Selanik örneði= gibi.Buradan anlaþýlýyorki bir süre Osmanly egemenliđinde= olduđu için bazý Osmanly adetleri gelenekleri özellikle de= vergi sistemi mesela þehir Bizanslylardan geri= alýndýđýnda Bizanslylar tarafýndan tatbik edildiklerini= görüyoruz.Örneđin bazý vergi isimlerinin Türkçe= isimler aldýđýný veya karsýlýkly etkileþimler olduđunu görebiliyoruz= .Dolayýsýyla etkileþimlerin,ilipkilerin,alýnan - verilen= þeylerin iki yönlü iþleyebildiđini vurgulamakta yarar= var.

Burasý ÝNGÝLÝZCE...

Bizansýn Osmanly üzerindeki etkileri üzerinde durulduđunda= teorik ve biraz streografik yaklaþýmlarla ilgili de birþeyler= söylenebilir.Çünkü bu konudaki literatürde farkly= görüþler oluþtu. Türkiyede 1930'lara gelindiđinde bu= konuda bir ekol var.Fuat Köprülü isminde önemli bir Türk= tarihçisi. Fuat Köprülü Osmanlylarýn Bizanslylardan= hiçbirþekilde etkilenmediđini savunmuþtur ve bu durum o= dönem için belki biraz milliyetçi bakýþ açýlarý= açýsýndan anlaþýlabilir bir durum olabilir.Fuat= Köprülü'nün o dönem karpý durduđu baþka bir ekol= vardý. Burada bir Türk ekolü olupmuþ bir de bundan önce= olupan bir batý ekolü var.19.yüzyýlda batýly= tarihçilerde bu konu üzerine yazarken bir ölçüde oldukça= ýrkçý ,milliyetçi söylemlere girip, Osmanlylarýn= aslıdnda medeniyet adýna veya bir imparatorluk kurabilecek anlamda bir idari= sisteme sahip olmadýklarýný, olamayacaklarýný öne= sürüp dolayýsýyla Osmanly idari sisteminin tamamen= Bizanslylardan kaynaklandýđýný,devralýndýđýný= ve hatta Osmanly idari sýnýfýnýn bile Ýstanbul'da= kalmýþ eski Bizanslylardan olduđunu ve onlarýn= Osmanlylara bu idari sistemi öðretmiþ olacađýný ve= devretmiþ olacađýný anlatýrlar.Dolayýsýyla bu bir= ekolü deđil diđer ekolü de zaman içerisinde karpý= fikir olarak diđer Osmanlylarýn Bizanslylardan hiçbirþey= almadýđýna dair ikinci bir ekol ortaya çýktý.Tabi= bugün tarihçiler artýk daha objektif olarak milliyetçi= ideolojilerin etkisinde kalmadan yazmaya ve bu konuya yaklaþmaya= çalıþýyorlar. Dolayýsýyla burda da sözünü= ettiđim gibi olaylara iki tarafly ilipkiler, etkileþimler açýsýndan= bakmak çok daha sađlam bir bakýþ açýsý= oluþturuyor.

Burasý ÝNGÝLÝZCE....

1453'ten sonra Ýstanbul'un veya Konstantinopolis desek daha dođru= olacak. Konstantinopolisin fethinden sonra Osmanlylardaki Bizans etkisi= Osmanlylar tarafýndan bazý yönlerden daha da= belirginleþiyor. Çünkü Ýstanbul'un fethiyle beraber= Osmanlylar kendilerini eski Roma

Ýmparatorluđunun devamý, varisi= olarak görüyorlar.En azýndan bu noktadan sonra kendilerini bir= çekipme içerisinde ve askeri mücadele halinde olduklarý= Bizansýn ,Roma Ýmparatorluđunun varisliđini üstlenmiþ= olarak görüyorlar.Ve bazý þeylerin devralýnmýþ veya= etkilerin daha bariz olarak ortaya çýkmýþ olduđunu= görüyoruz .Çünkü bir yerde bu Roma Ýmparatorluđunun= varisi olmak demek .Zaten Ýstanbul'un fethiyle Osmanlýlar= Ýstanbuldan merkezden yönetilen büyük bir imparatorluk haline= geliyorlar ve aynen bir zamanlar Bizans Ýmparatorluđunun olduđu= gibi çok kültürlü ,çok milletli, çok dilli, çok dinli bir= imparatorluk yapýsýna sahip oluyorlar. Bu tabii bir Bizanstan= alýnmýþtır veya Bizansýn etkisinde olmuþ birþeydir= þeklinde söylemiyorum ama en azýndan imparatorluk ideolojisi ve= evrensel büyük hükümdarlık ideolojisi þeklinde= Osmanlýlarýn devraldýklarý miras içerisinde bu= Romano-Bizantin geleneđin girdiđini ve dahil olduđunu= görüyoruz. Ama tabii Osmanlýlarý bir tek bu yönden tahlil= etmek veya üzerlerinde sadece bu etki vardýr diye söylemek= dođru olmaz. Çünkü bir zamanlar Osmanlýlarda olduđu gibi= Bizans Ýmparatorluđunda da 3 lü bir sentez vardý.= Bizanslýlarda 3'lü sentez Roma idari ve devlet geleneđi,Roma= devlet geleneđi artý yunan (antik yunan) kültürü artý= hrýstiyani dini iken bunun gibi farklı bir sentezi Osmanlýlarda= özellikle Ýstanbul'un fethinden sonra daha bariz bir þekilde görüyoruz.Osmanlýlarda da bir= yandan turco- mongol diyebileceđimiz bir gelenek bunun yanında romano= - bizantin diyebileceđimiz dođu roma - bizans geleneđi ve= üçüncü olarakta islami gelenek var.Bir zamanlar= Konstantinopolisin Bizans Ýmparatorluđunun baþkenti olduđu= zamanlardaki gibi.Osmanlýlarda da Ýstanbul Fatih Sultan Mehmet ile= birlikte yeni evrensel ,ekümenik ,bir dünya imparatorluđunun= merkezi haline geliyor.

Burasý ÝNGÝLÝZCE....

1453 sonrası Osmanlýlarda devam eden Bizans- Osmanlý= devamlýlýđına iparet eden bir baþka kurumda Ortodoks= Patrikhanesi.Ortodoks kilisesi ve patrikhane kurumu 1453 sonrasında Ýstanbulda fetihten sonra yaþamaya devam edebilen eski bir Bizans= kurumu olarak kalmýþtır.Dolayýsýyla politik rejýmin= 1453'ten sonra deðiþmesine raðmen patriklik ve ortodoks dini= aþýsýndan Ortodoks kilisesi Osmanlý Ýmparatorluđu = altýnda, bünyesinde yaþamaya devam etmektedir.Burada da Fatih= Sultan Mehmet'in 1453 ten sonra bir Bizans keþiþi olan Genaricus= Polaryus'u patrik olarak seçip aynen bir zamanlar Bizans= Ýmparatorluđunun patriklerini tayin ettikleri gibi ortodoks= kilisesine patrik tayin etmiþ olduđunu görüyoruz.Bu da bir= yerde bir Bizans - Osmanlý devamlýlýđına,= sürekliliđine iparet ediyor.

burasý ÝNGÝLÝZCE....

Türkiyede günümüzde Bizansa ve Bizans geleneđine olan= bakýþ aþýsý biraz karmaþýk .Çünkü= geçmiþte gerek akademik çevrelerde gerek akademik olmayan,= bilimsel olmayan çevrelerde Bizans geleneđi oldukça reddedilmiþ= ve dýplanmýþ bir gelenek oldu.Burada geçmiþte uzun= yıllar boyunca yürütülen bazý milliyetçi ideolojilerin= tabiki etkisi olmuştur. Osmanlýlar kendilerini her ne kadar Roma= tahtýnýn ve Bizansýn varisi olarak görmüþ olsalar bile= Türkiye Cumhuriyetinde bu bakýþ aþýsý biraz daha= farklı oldu.Bir nevi sahiplenmemeye hatta dýplama eđilimi çok= kuvvetliydi ve zaten bu yüzden de Türkiyede Bizans= çalıþmalarý yeterince geliþmemiþ bir saha olarak= kalmýþtır.Akademik olarak geliþmediði için özellikle= okullarda gerek lise seviyesinde gerek ortaokul seviyesinde Bizans= medeniyeti bir Osmanlý=20medeniyeti veya bir Osmanlý tarihi gibi yeterince çok yönlü= boyutta ele alýnmayan bir sahadır.Onun içinde Bizansla ilgili= birtakým önyargýlar vardýr ve bunlarýn kolay kolay= deðiþmesi mümkün olmuyor.Ben bu deðiþimin ancak akademik= seviyede bir bilimsel geleneđin olupmasý yoluyla= gerçektebileceđini düþünüyorum.Çünkü aslýnda= insanlar, Türkler arasında bir ilgi var ama belki bu ilgiyi yakýn= zamana kadar yeterince tatmin edebilecekleri seçenekleri,bu konuda= öğrenim, eđitim alabilecekleri veya bu konuda genel bir bilgi= birikiminin var olabilmesi için olanaklarý yoktu.Onun için= ortada biraz karmaþýk bir durum var.Yakýn zamana kadar belki= dýplanýlýyordu fakat artýk yavaþ yavaþ bu= tavýrlarda da deðiþtiklerini görmeye baþlıyoruz.En= azýndan bilimsel çevrelerde gerek coğrafi gerek kültürel= olarak bugünkü Türkiyeyi Bizans imparatorluđunun ve Dođu Romanýn varisi olarak= görmek kültürel mirasýmızýn bir parçasý olarak= gelme eđiliminin geliþtiđini görüyoruz.Þahsi olarakta= söyleyecek olursam benimde zaten bizans tarihçisi olmaya karar vermem= ve bu þekilde

türkiyede aslında oldukça geri kalmış bir= sahada akademik kariyer yapmaya karar vermem bu bilinç= çerçevesinde olmuştur. En azından ben Bizans, Doğu= Romalı bir türk olarak, bugün türkiyede yaşayan bir türk= vatandaşı olarak kendi kültürel mirasımın ve bilincimin= bir parçası olarak gördüğüm için bu konuya eğilmeye= karar vermiştım.

burası YNGYLZCE...

İslam dünyasıyla Bizans dünyasının orta çağlarda, 7= .8. ve 9 .yüzyıllarda, birbirleriyle sıkı ilişkileri var ve= bu süreç içerisinde İslam dünyası özellikle bilimsel= birtakım konularda bizanslıların eski yunan medeniyetinin varisi= olarak gördüğü bizanslılarla ilgileniyorlar; ama bizansın= kendi içerisindeki bazı bilim adamları ilgilerini= çekiyor. Örneğin 9.yüzyılda matematikçi leon adıyla= bilinen bizanslı öğretmen bir bilim adamı var. Kendisi= matematikçi olarak biliniyor ama o dönemin bilim adamları gibi= çok yönlü çepitli bilim dallarıyla uğraşıyor.= Bir şekilde Baǒdattaki halife kendisini biliyor, haberdar ve Bizans= sarayına haber gönderiyor. Halife matematikçi leonun kendisi= sarayına gelmesini ve onun bilgilerinden yararlanmak istediğini= söylüyor fakat sonunda imparator bunu kabul etmiyor. Ama bu matematikçi leon örneğinden de göreceğimiz gibi en azından= İslam dünyasında bilim adamlarının birikimine, Bizanstaki= bilimsel gelişmelere büyük bir ilgi olduğunu= görüyoruz. Daha da ilginç olanı aslında matematikçi Leon= (yani bu hikayenin ne kadar gerçek olduğundan emin olmayabiliriz) = halifenin kendisine göstermiş olduğu bu yoğun ilgiden sonra= bizans imparatorunun da ilgisini çekmiş, ondan sonra sarayda ve= istanbulda yükselmiş, meşhur olmuş ve ilgi çekmiş= olduğunu anlıyoruz. Bu da ilginç bir anektottur.

burası YNGYLZCE...

Birebir ikonolazma döneminin uzmanı değilim ancak bu konu= hakkında bazı görüşlerim var. İkonolazma Bizansta 8.= yüzyılda ortaya çıktığında tabiki bu dönemde= bizanslıların müslüman kompuları arasında dini bir= resim yasağının varlığı biliniyor. İkonolazma= varlığının ortaya çıkmasında bizanslılar ikonolazma= islam dünyasından ve islami resim yasağından etkilenmiş midir= sorusu sorulmuştur ama yine bu etki konusunda etkileşimlerin bu kadar= basit olmadığını, çok daha karmaşık olduğunu= vurgulamadan edemeyeceğim. Bazen dolaylı etkileşimlerde olabilir= fakat en azından Bizansta eski ahit geleneğinden gelen imajlara,= resimlere karşı gelen bir gelenek var. Dolayısıyla ben burada= islam dininin veya islamiyetin direkt bir etkisini aramaya gerek= olduğunu düşünüyorum. Ama böyle birpeyde=20var ikonolazma dediğimiz şey bizansa mahsus olmakla birlikte genel= olarak yakın doğuya mahsus bir gelenek. Yakın doğuda gerek= islam dünyasında gerek bizans dünyasında ikonolazmayı = görüyoruz. Bu yüzden illa biri birinden= etkilenmiştir; bizanslılar islamiyetten veya islamiyet= bizanslılardan etkilenmiştir diye bir soru sormanın bile= aslında yeterince sofistike olmadığını= düşünüyorum . Bu açıdan bizansın tabiki ikonolazmayı= anlamaya çalışırken kendi iç dinamiklerine ve kendi iç= gerçeklerine bakmanın daha yararlı olduğunu= düşünüyorum. Burada da baktığımızda islam= dünyasından gelen bir etkileşim veya etki olduğunu= söyleyebiliriz. Fakat bu ancak ve ancak dolaylı bir etkidir, direkt= bir etki değildir. Yani bizanslılar durup bakıpta aaa işte bizim= müslüman kompularımız ne yapıyorlarsa bizde onları= taklit edelim veya bizde onlar gibi yapalım gibi bir taklit beklende ortaya= çıkabilmiş olacağı söylenemez. Ama dolaylı bir etki= şu şekilde olmuş olmalıdır; bu da bizanslıların= özellikle 7.ve 8.yüzyıl boyunca müslümanlara karşı= yenilgileri neticesinde içine girdikleri bir sorgulama sonucunda= tanrının kendi dini inanç ve bakış açıları= çerçevesinde kendilerini bir nevi cezalandırdığını= düşünmüş olmalarıdır. Din düşmanları,= müslümanlar tarafından bu kadar yenilgiye= uğratıldıklarında tanrı tarafından= cezalandırıldıklarını düşünmüş ve din= açısından yanlıp yapılan bir şey var mı diye= dönüp bakmışlardır. Kendi hristiyan gelenekleri= içerisinde aynı islam dünyasında da olduğu gibi bir= yasaklamanın olduğunu eski ahite geri dönüp baktıklarında görmüşlerdir ve buradan kaynaklanan bir= etkileşim olmuş olabilir. Dolayısıyla islam dünyasının= burdaki dolaylı etkisinin bizanslıları karşı karşıya= bıraktığı mağlubiyetin neden olduğu bir sorgulama olarak= görüyorum, yoksa birebir söylediğiniz tarzda bir etki= olduğunu düşünüyorum.

burası YNGYLZCE...

Bizanslılar kültürel olarak eski yunan dünyasının etkisi= altında oldukları için tabiki o eski yunan kültürünün= varisi olarak kendilerini bir yerde devam ettiriyorlar ve özellikle = batı dünyası 14.ve 15.yüzyıllarda bizans= kültürünün bu tarafıyla ilgileniyor.Birebir bizansın bu= yönüyle ilgili olmasa bile bu eski yunan biliminin= kültürünün öğelerini bizanslılardan öğrenmek= yolunu tercih ediyorlar,grekçe öğrenmek istiyorlar.Bu dönemde= pekçok batılının Grekçe öğrenmek için= Konstantinopolise geldiğini biliyoruz. Çünkü eski yunan= kültürüne giden yol özellikle dilden geçtiği için dil= tabii burda önemli bir faktör oluyor.Gerek 1453' ten önce gerek= sonra İtalya' ya birçok bizanslı, aydın, entelektüel bilim= insanlarının gittiğini biliyoruz ve tabii onların kanalıyla= da bu eski=20yunan bilimi felsefesi yayılıyor.Ama burada birpeye dikkat= çekmek lazım. Eskiden düpünüldüğü gibi= bizansın sadece eski yunan kültürünü devralmış ve= devretmiş özelliğinin ötesinde Bizansın kendi= yaptığı bir şey yokmu? Bizanslılara evelden bilim ve= kültür açısından eski yunanlıların taklitçileri= hatta kötü taklitçileri gözülle bakılırdı ama= bugün bizans sanatının,edebiyatının kendine mahsus= özellikleri ve değerleri olduğunu bütün antropologlar= çalışarak ortaya koyuyorlar.Bazı açılardan mesela bizans= sanatını ele alırsak bize belki biraz yabancı gözükene= bir sanat olduğunu düpünebiliriz.Çünkü Bizans= sanatı batı standartlarında, daha farklı ve uzak olan bir sanat= ama kendi içerisinde değerlendirildiği vakit önemli öğeleri= olduğu bugün=20kabul ediliyor.Ayrıca bizanslılar arap dünyasından da arap islam= dünyasından da devraldıkları şeyleri batı, hristyan= dünyasına devretmiş oldukları için bir aracı rolleri de= vardır.

burası İNGİLİZCE.....

Bizans'ın Türkiyenin eğitim sisteminde ortaokul, lise= müfredatında eksik kalması sadece Türkiye'ye mahsus birşey= değil,batı dünyasında da böyle.Aslında bizans= dünyanın belki çoğu yerinde,modern dünyada biraz göz= ardı edilmemiş ,yeterince ilgi gösterilmemiş bir medeniyet.= Bu zannedersen bir yerde rönesans çağının bizlere= bıraktığı bir miras. Rönesans döneminin eski yunan= medeniyetine olan ilgisi çerçevesinde bizans genelde hristiyanlık= dininin ağırlık taşıdığı bir kültür ve medeniyet= gözülle görülmüş. Eski yunanla= karıştırdığında dini öğelerin ve= kilisenin kültür üzerinde ağırlık taşıyan bir idare= sistemi olarak görülmüş ve o yüzden bence ilgi= çekmemiş,kötü gözle bakılmış. Bu da tabii bir= önyargı fakat artık deşmekte olan bir önyargı. Bizans daha objektif gözlerle ve olduğu gibi= değerlendirmek gerekir.Çünkü önyargının olduğu= yerde bilgi azalıyor bilginin olmadığı yerde de gerçekler= yeterince ortaya çıkmıyor ve bazen tamamen= klişeleşmiş fikirlerle hareket ediliyor.Bizans'ında= geçmişte babına gelen buydu fakat bizans hakkında akademik= çalışmalar ilerledikçe artık Bizans'ın farklı= yönleriyle Yunan medeniyetinin üzerine kendi yaptığı= ilaveleri de görebiliyoruz ve öyle değerlendiriyoruz.

burası İNGİLİZCE.....